

Від головного редактора

Завершився 2013 рік, насичений неординарними подіями наукового, культурного та громадського життя України. Серед них варто відзначити славні ювілеї — 150-ліття від дня народження видатного вченого, засновника Академії наук України **Володимира Івановича Вернадського**, 100-річчя від дня народження видатних українських учених та діячів культури: **Миколи Михайловича Амосова** (вчений у галузі медицини й кібернетики та лікар-хірург); **Василя Сергійовича Будника** (вчений у галузі ракетобудування та космічної техніки); **Платона Микитовича Воронька** (поет і літературознавець); **Георгія Іларіоновича Майбороди** (композитор); 90-річчя від дня народження видатних українських учених: **Віктора Михайловича Глушкова** (математик, кібернетик, громадський діяч) та **Володимира Федоровича Уткіна** (ракетобудівник, керівник космічної галузі).

На сторінках журналу "Світогляд" ми висвітлювали деякі з цих подій, зокрема щодо підготовки унікальних видань про ювілярів. 2013 року видано українською мовою феноменальну книгу **М.М. Амосова** "Думи і серце" (редактор та упорядник **К.М. Амосова**), монографію **І.В. Сергієнка** "Наукові ідеї В. М. Глушкова та розвиток актуальних напрямів інформатики", монографію **В.Д. Литвинова** "Станіслав Оріховський. Історико-філософський нарис", присвячену 500-річчю від дня народження мислителя. У цьому числі журналу подано окремі новини книговидавання у статті **А.І. Радченко** та витяг з листа члена-кореспондента НАН України **Т.П. Мар'яновича**, упорядника книги спогадів про **В.М. Глушкова**.

У 2013 році редколегія журналу "Світогляд" із великою пошаною вітала ювілярів — ветеранів наукового світу, видатних учених та організаторів науки: **Бориса Євгеновича Патона** з нагоди 95-річчя від дня його народження та **Ісаака Михайловича Трахтенберга** з нагоди 90-ліття від дня народження. В останньому числі журналу "Світогляд" за 2013 рік, напередодні святкування 200-річчя від дня народження **Тараса Григоровича Шевченка**, ми розпочали розповідь про Великого Кобзаря.

Отже, все, про що розповідав "Світогляд", на наш погляд, стосувалося цікавих подій українського наукового та культурного життя. Водночас, листопад 2013 року увійде в історію України завдяки неординарній події — Євромайдану, яку широко висвітлювали засоби масової інформації. Разом із багатьма науковцями України та світу я поставив свій підпис під Зверненням до наукових працівників України про підтримку петиції "Завдання 5/12", підготовленого представниками культурної еліти України.

Крім того, в ті перші грудневі буремні дні я поширив власний погляд щодо питання євроінтеграції України. Отримав багато схвальних відгуків на цю мою окрему думку. Наведу, для прикладу, витяг із листа **Оксани Пахльовської**:

"Прошу передати пану академіку Ярославу Яцкову насамперед велику подяку за цей текст, який повністю поділяю. Крім того, я переконана, що така "окрема думка" мала би бути основою позиції ВСІЄЇ НАУКОВОЇ СПІЛЬНОТИ..."

Було б продуктивно, аби з такою заявою виступила група науковців з різних дисциплін!..."

Оксана Пахльовська"

ОКРЕМА ДУМКА

Більшість із нас, науковців України, давно інтегрована до Європи.

Ось уже декілька тижнів якась загрозлива тривога витає в небі України. Що буде з нашою державою через 10—20 років, навіть страшно подумати. Тому там "наверху" й не думали, та і не думають, а живуть за правилом "сьогоднішнього дня" — взяти якомога більше для себе, а наступні покоління нехай розбираються з усім тим, що вже натворили.

Важко зрозуміти, як можна було так непрофесійно та непідготовлено підійти до підписання Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом. Чого тут більше — політики чи економіки? Чи тиску з боку імперської верхівки Росії?

Адже ми, науковці України та Росії, давно інтегровані до Європи (з певними обмеженнями, які обумовлені нашим нечленством в ЄС).

Якщо дотримуватися статистики, то Росія активно співпрацює з ЄС у науковій сфері, зокрема за 7-ю Рамковою програмою близько 500 російських організацій беруть участь у майже 300 партнерських проектах. Європейська комісія оголосила 2014 рік Роком науки "ЄС—Росія".

Деякі з цих проектів виконуються спільно російськими та українськими вченими, які не бачать іншого виходу з ситуації, що склалася у науковій сфері наших країн, як інтеграція до ЄС.

Наведу декілька прикладів з близьких мені напрямів науки.

1. Українські астрономи були засновниками Європейського астрономічного товариства (ЄАТ), яке займається координацією астрономічних досліджень у Європі, а зараз розробляє дорожню карту їх розвитку на майбутні 20 років. Україна бере активну участь у цій роботі в рамках програми "АСТРОНЕТ". До речі, Росія прагне вступити до однієї з найвідоміших у світі обсерваторій — Європейської південної обсерваторії (ЄПО), щоб мати змогу використовувати найпотужніші у світі оптичні телескопи.

Ще за часів президентства **В.А. Ющенко** я, колишній віце-президент Міжнародного астрономічного союзу, готував аналогічну пропозицію щодо вступу України (на пільгових умовах) до ЄПО. На жаль, ця пропозиція не була реалізована. Але, завдяки підтримці ЄАТ, українські вчені отримують час для спостережень на цих телескопах ЄПО.

2. Українські астрономи та радіофізики разом із науковцями Іспанії, Польщі та інших країн беруть участь у виконанні програми щодо розширення європейської навігаційної системи на територію України. В 2010—2013 рр. нам вдалося провести в Україні відповідні експерименти і показати перспективи такого розширення. Це і було науковою основою того рішення, що зараз Європа виділяє Україні 5 млн. євро на реалізацію такого проекту.

3. Широко відома участь українських фізиків у створенні та роботі Великого андронного колайдера,

яка завершилася підписанням відповідної угоди щодо асоційованого членства України у діяльності Європейського центру ядерних досліджень.

Можна було б продовжувати наводити подібні приклади і з інших напрямів науки, але висновок очевидний — майбутнє науки України в інтеграції з науковою сферою Європейського Союзу. ■

Ярослав Яцків,
лауреат премії імені Рене Декарта
Європейського Союзу

